

Nederluleå kyrka

Landskap/län: Norrbotten/Norrbottnens län

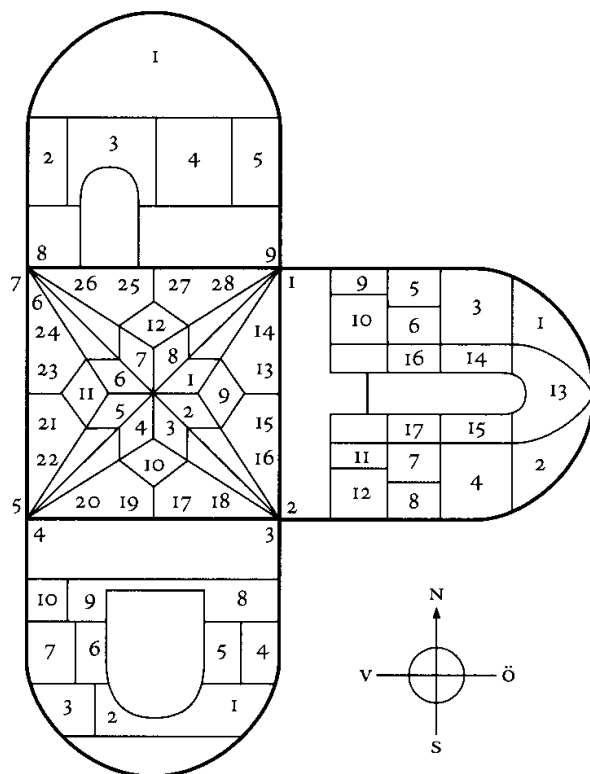
Kyrkoorganisation: Luleå stift, Nederluleå församling

Plats: Gammelstad

Koordinater: 65°38'44.52"N 22°1'41.52"Ö

Målningarnas skapelseperiod: Sena skapelseperioden, slutet av 1480-talet till början av 1500-talet

Målningarnas kondition: God till mindre god

Kyrkan är en salskyrka från senare delen av 1400-talet.

Kyrkans kor försågs med målningar av Albertus Pictor som även signerat dessa. Dessa överkalkades 1737 i samband med en restaurering av kyrkan. Målningarna knackades fram igen och konserverades 1909. 1936 rengjordes målningarna och konserverades ånyo. 1971 rengjordes de ännu en gång.

Målningarna idag

Kyrkans målningar finns i koret. Dessa finns både i valvet, som är ett stjärnvalv, och på väggarna. Målningarna är försvagade och bleka. Något dekorerat vapenhus finns inte.

Målningarnas tillgänglighet

Kyrkan har endast målningar i koret. Orgelläktaren skymmer därför inga målningar. Valvmålningarna skymms inte, men några av dessa målningar störs dock av upphängningsanordningar för takkronor och lampor som är fästa direkt i tabläerna. Södra väggens målningar skymms inte. Två tabläer på norra väggen skymms av en kororgel. Flera tabläer på östra väggen skymms av altarskåpet, och gör dessa målningar svår-fotograferade.

Travé I

Valvet

- 1–8. Åtta änglar.
9. Evangelisten Johannes med sin symbol, örnen.
10. Evangelisten Markus med sin symbol, lejonet.
11. Evangelisten Matteus med sin symbol, en bevingad människa.
12. Evangelisten Lukas med sin symbol, oxen.
13. Aposteln Petrus med bok och nyckel. Till höger tiara på marken och Pelikanen, som matar sina ungar med sitt eget blod, symbol för Kristi död och uppståndelse liksom även för bland annat den självuppoftande kärleken.
14. Profetbröstdbild.
15. Aposteln Paulus med bok och svärd. Till vänster Fågel Fenix, symbol för Kristi död och uppståndelse, liksom för även för bland annat kyskheten, hoppet och kyrkan.
16. Profetbröstdbild.
17. Ambrosius, biskop, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
18. Profetbröstdbild.
19. Hieronymos, kardinal, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
20. Profetbröstdbild.
21. Aposteln Tomas med sin symbol, en vinkelhake.
22. Profetbröstdbild.
23. Aposteln Filippos med patriarkkors i handen.
24. Profetbröstdbild.
25. Augustinus, biskop, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
26. Profetbröstdbild.
27. Påven Gregorius den store, en av de fyra latinska kyrkofäderna.
28. Profetbröstdbild.

Östra väggen

1. Jakob Ulvssons vapen, örnfoten, kvadrerat med ärkestiftets vapen, ursprungligen gult kors på röd botten. Skölden är krönt av mitra och kräkla. Vapnet kan dateras till början av 1500-talet.
2. Målningen är utplånad.
3. Av motivet återstår endast fragment av ett fönster i övre högra hörnet, vilket tyder på en inomhusscen, förmodligen Marie bebådelse (Luk 1:26–28; jfr BP 1/a).
4. Marias kröning, Maria omgiven av Gud Fader och Kristus, flankerade av änglar (BP 36/.q.).
5. Målningen är i stort sett utplånad men kan, med tanke på den symmetri som ofta finns i Albertus Pictors bildprogram, ha framställt Gideon och undret med fällen (Dom 6:36–40; jfr BP 1/a).
6. Marias möte med Elisabet (Luk 1:39–56).
7. Jesu födelse (Luk 2:1–7; jfr BP 2/b).
8. Målningen är utplånad.
9. Förutom några schabloner är målningen utplånad.
10. Drottningen av Saba inför kung Salomo (1 Kung 10:1 f; 2 Krön 9:1 f; jfr BP 3/c).
11. Mose vid den brinnande törnbusken (2 Mos 3; jfr BP 2/b).

12. De tre heliga kungarna tillber Jesusbarnet (Matt 2:1–12; jfr BP 3/c).
13. Ranka. (Överst i fönsternischen.)
14. S:t Erik, iförd krona och med svärd och riksäpple.
15. S:t Olof, iförd krona och med stav och ciborium.
16. S:ta Birgitta, iförd vitt dok och med penna och bok.
17. S:ta Katarina av Vadstena, iförd Birgittinerordens dok och med liljekvist och lampa.

Södra väggen

1. Joakims och Annas möte vid den Gyllene porten.
2. Målningen är utplånad.
3. Fragmentarisk figurframställning.
4. S:t Antonius.
5. Frambärande i templet (Luk 2:22–38; jfr BP 4/d). Till vänster Maria med en korg med druvor, till höger Simeon i toppig mössa.
6. Flykten till Egypten (Matt 2:13–15; jfr BP 5/e).
7. Den heliga familjen hos rövarna under flykten till Egypten.
8. Barnamorden i Betlehem (Matt 2:16–17; jfr BP 7/g).
9. Återvändandet från Egypten (Matt 2:19–23; jfr BP 8/h).
10. Bebådelsen för Josef, där han uppmanas av ängeln att söka skydd för sig och sin familj (Matt 2:13 ff).

Norra väggen

1. Marias upptagande till himlen. Högst uppe Maria sittande mellan Gud Fader och Kristus, alla omgivna av änglaskaror.
2. Till vänster S:ta Margareta med korsstav, till höger S:t Jakob d ä med bok och pilgrimsväska.
3. Änglar med monstrans.
4. Marias död.
5. Marias begravning.

Pilastrarna

1. S:t Stefanus med en palmkvist och ett fat med tre stenar.
2. S:ta Ursula med en pil.
3. Jesu dop (Matt 3:13–17; Luk 3:21–22; jfr BP 9/i).
4. Spejarna med druvklasen (4 Mos 13:22–28; jfr BP 9/i).
5. Målningen är utplånad.
6. S:ta Barbara med torn i handen.
7. Pietà, dvs. den sörjande Maria med den döde Kristus i famnen.
8. S:ta Gertrud med kyrka i handen.
9. Målningen är utplånad.